



Besl. O. nr. 94

(2008–2009)

Odelstingsbeslutning nr. 94

Jf. Innst. O. nr. 89 (2008–2009) og Ot.prp. nr. 43 (2008–2009)

År 2009 den 4. juni holdtes Odelsting, hvor da ble gjort slikt

vedtak til lov

om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 Lovens formål

Formålet med loven er å fremme og sikre samfunnsmessig forsvarlig forvaltning og bruk av mineralressursene i samsvar med prinsippet om en bærekraftig utvikling.

§ 2 Hensyn ved forvaltning og bruk av mineralressursene

Innenfor rammen av § 1 skal forvaltning og bruk av mineralressursene etter denne lov ivareta hensynet til:

- verdiskaping og næringsutvikling,
- naturgrunnet for samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv,
- omgivelsene og nærliggende områder under drift,
- miljømessige konsekvenser av utvinning, og
- langsiktig planlegging for etterbruk eller tilbakeføring av området.

§ 3 Saklig virkeområde

Loven gjelder aktiviteter som har til formål å kartlegge mineralske ressurser med sikte på utvinning.

Loven gjelder ethvert uttak av mineralske forekomster. Loven gjelder likevel ikke uttak som hovedsakelig er en del av annen utnyttelse av grunnen.

Departementet kan gi forskrift om hvilke aktiviteter eller uttak som omfattes av loven. Tilsvarende kan bestemmes av Direktoratet for mineralforvaltning ved enkeltvedtak.

§ 4 Stedlig virkeområde

Loven gjelder på norsk territorium med unntak av Svalbard. Loven gjelder ikke utenfor den private eiendomsrettens grenser i sjø.

§ 5 Forholdet til annet regelverk

Tillatelser etter denne lov erstatter ikke krav om tillatelse, godkjenning, arealplan eller konsesjon etter annen lovgivning. Leting, undersøkelse, utvinning og drift på mineralske forekomster kan bare utøves innenfor de begrensninger som følger av denne lov og annen lovgivning.

§ 6 Forholdet til folkeretten

Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

§ 7 Lovens mineral kategorier

Med statens mineraler menes i denne lov:

- metaller med egenvekt 5 gram/cm³ eller høyere, herunder krom, mangan, molybden, niob, vanadium, jern, nikkel, kobber, sink, sølv, gull, kobolt, bly, platina, tinn, sink, zirkonium, wolfram, uran, kadmium og thorium og malmer av slike metaller. Dette gjelder likevel ikke alluvialt gull,
- metallene titan og arsen og malmer av disse,
- magnetkis og svovelkis.

Med grunneiers mineraler menes i denne lov alle mineraler som ikke er statens mineraler etter første ledd. Dette gjelder likevel ikke petroleum etter lov 4. mai 1973 nr. 21 om undersøkelser etter og utvinning av petroleum i grunnen under norsk landområde.

Kapittel 2. Leting

§ 8 Leteretten

Enhver kan lete etter mineralske forekomster på fremmed grunn med de begrensninger som følger av denne lov og annen lovgivning. Leteretten omfatter ikke innsamling av mineraler som ligger utenfor lovens formål og virkeområde.

Letingen skal ikke være til hinder for andres undersøkelse, utvinning og drift etter denne lov.

§ 9 Leterettens omfang

Leteren kan foreta arbeider i grunnens overflate som er nødvendige for å påvise mineralske forekomster.

Inngrep som kan medføre skade av betydning, kan ikke foretas uten samtykke fra grunneieren og brukeren av grunnen.

§ 10 Varslingsplikt

Leteren skal varsle grunneieren og brukeren av grunnen senest en uke før letingen igangsettes. Varsling kan skje muntlig eller skriftlig. Dersom det er forbundet med urimelig ulempe å varsle muntlig eller skriftlig, kan varsling skje ved kunngjøring i en avis som er alminnelig lest på stedet.

Ved leting i Finnmark skal leter i tillegg skriftlig varsle Sametinget, Finnmarkseiendommen som grunneier og det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften. Når det er praktisk mulig, skal siidaene, jf. lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindriften (reindriftsloven) § 51, varsles muntlig. Varsling skal skje så tidlig som mulig og senest to uker før leting startes.

Departementet kan gi forskrift om varslingsplikten og om unntak fra denne.

Kapittel 3. Undersøkelse av grunneiers mineraler

§ 11 Avtale om undersøkelsesrett

Den som vil undersøke forekomster av grunneiers mineraler, må inngå avtale med grunneieren. Dersom avtale ikke kommer i stand, kan det søkes om ekspropriasjon, jf. § 37.

§ 12 Prøveuttak

I tillegg til avtale med grunneier krever prøveuttak særskilt tillatelse fra Direktoratet for mineralforvaltning. Med prøveuttak menes uttak som er nødvendig for å vurdere forekomstens drivverdighet. Tillatelse til prøveuttak kan ikke gis for uttak av mer enn 2 000 m³ masse unntatt i særlige tilfeller. Det kan settes vilkår for tillatelsen.

Før tillatelse gis, skal Direktoratet for mineralforvaltning gi grunneieren, brukeren av grunnen, fylkes-

mannen, fylkeskommunen og kommunen anledning til å uttale seg.

Undersøker skal skriftlig varsle Direktoratet for mineralforvaltning minst tre uker før arbeidene igangsettes. Direktoratet for mineralforvaltning skal varsle kommunen, fylkeskommunen og fylkesmannen.

Ved prøveuttak i Finnmark gjelder § 17 andre til sjette ledd tilsvarende.

Kapittel 4. Undersøkelse av statens mineraler

§ 13 Søknad om undersøkelsesrett

Den som vil sikre seg rett til å undersøke forekomster av statens mineraler, må søke Direktoratet for mineralforvaltning om undersøkelsesrett. Undersøkelsesrett kan bare nektes dersom søkeren tidligere har brutt vesentlige bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov.

Undersøkeren kan bare få én undersøkelsesrett i samme område.

Den som har utvinningsrett til forekomst av statens mineraler kan ikke søke om undersøkelsesrett i samme område.

I Finnmark skal Direktoratet for mineralforvaltning orientere grunneieren, Sametinget, det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften og kommunen om tillatelsen.

§ 14 Forholdet til andre rettighetshavere

Undersøkere med samme prioritet i et område har lik rett til å foreta undersøkelser.

En undersøker kan ikke uten samtykke foreta undersøkelser i området til en annen undersøker med bedre prioritet eller en utvinner av forekomst av statens mineraler.

§ 15 Undersøkelsesområdet

Departementet kan gi forskrift om undersøkelsesområdet, herunder om dets form og størrelse.

§ 16 Prioritet

Undersøkerens prioritet i et undersøkelsesområde regnes fra den dagen søknaden om undersøkelsesrett kommer inn til Direktoratet for mineralforvaltning.

Departementet kan gi forskrift om beregningen av undersøkerens prioritet.

§ 17 Søknad om undersøkelser i Finnmark

I Finnmark gir ikke undersøkelsesretten rett til å foreta undersøkelser eller prøveuttak før Direktoratet for mineralforvaltning har gitt særskilt tillatelse til dette.

Undersøker skal i rimelig utstrekning fremskaffe opplysninger om direkte berørte samiske interesser i området som skal undersøkes.

Særskilt tillatelse kan avslås dersom hensynet til samiske interesser taler imot at søknaden innvilges. Ved vurderingen skal det legges vesentlig vekt på hensynet til samisk kultur, reindrift, næringsutøvelse og samfunnsliv. Innvilges søknaden, kan det settes vilkår for å ivareta disse hensyn.

Ved behandlingen av søknaden skal Direktoratet for mineralforvaltning gi grunneieren, Sametinget, kommunen og det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften anledning til å uttale seg.

Dersom Sametinget eller grunneieren går imot at søknaden innvilges, skal søknaden avgjøres av departementet.

Hvis departementet innvilger søknaden i tilfeller som nevnt i femte ledd, har klage til Kongen fra Sametinget eller grunneieren oppsettende virkning.

§ 18 Varslingsplikt

Undersøker skal skriftlig varsle Direktoratet for mineralforvaltning, grunneieren og brukeren av grunnen om undersøkelsene minst tre uker før arbeidene igangsettes. Direktoratet for mineralforvaltning skal varsle kommunen, fylkeskommunen og fylkesmannen.

I Finnmark skal undersøker i tillegg skriftlig varsle Sametinget og det aktuelle områdestyret og distriktsstyret for reindriften. Når det er praktisk mulig, skal siidaene, jf. reindriftsloven § 51, varsles muntlig.

Varselet skal inneholde en plan for arbeidene og for atkomsten til og i undersøkelsesområdet, en redegjørelse for mulige skader som kan oppstå og for hvilke tiltak som skal settes i verk for å hindre slike skader.

Departementet kan gi forskrift om varslingsplikten.

§ 19 Undersøkelsesrettens innhold

Undersøkeren kan gjøre nødvendige undersøkelser for å vurdere om det finnes en forekomst av mineraler med en slik rikholdighet, størrelse og beskaffenhet at den kan antas å være drivverdig, eller å bli drivverdig innen rimelig tid. Undersøkelsesretten omfatter nødvendig tilgang til grunnen for å foreta undersøkelsene, herunder midlertidig lagringsplass. Undersøkelsesretten omfatter ikke veirett.

Inngrep i grunnen som kan medføre vesentlig skade kan bare foretas med samtykke fra eieren og brukeren av grunnen.

§ 20 Prøveuttak

Prøveuttak krever særskilt tillatelse fra Direktoratet for mineralforvaltning. Med prøveuttak menes

uttak som er nødvendig for å vurdere forekomstens drivverdighet. Tillatelse til prøveuttak kan ikke gis for uttak av mer enn 2 000 m³ masse unntatt i særlige tilfeller. Det kan settes vilkår for tillatelsen. § 12 andre og tredje ledd gjelder tilsvarende.

Ved prøveuttak i Finnmark gjelder § 17 andre til sjetten ledd tilsvarende.

§ 21 Sikkerhetsstillelse

Hvis eieren eller brukeren av grunnen krever det, skal undersøkeren stille sikkerhet for kostnader til sikringstiltak etter § 49, opprydding etter § 50 og for det ansvaret som kan oppstå etter § 52.

Tvist om omfanget av sikkerhetsstillelsen avgjøres ved skjønn, jf. § 53. Før slik tvist er avgjort, må undersøkelser ikke finne sted uten skjønnsrettens samtykke.

§ 22 Opphør av undersøkelsesretten

Undersøkelsesretten opphører når syv år er gått fra den dagen den ble utferdiget, eller når forlenget frist etter § 23 er utløpt. Fristen på syv år løper først fra den dagen undersøkeren får best prioritet i undersøkelsesområdet.

Når søknad om utvinningsrett eller forlengelse av undersøkelsesretten er kommet inn til Direktoratet for mineralforvaltning før utløpet av fristen etter første ledd, opphører undersøkelsesretten tidligst 30 dager etter avslag på søknaden eller tidligst samtidig med tildelingen av utvinningsretten.

§ 23 Forlengelse av undersøkelsesretten

Direktoratet for mineralforvaltning kan forlenge fristen etter § 22 første ledd første punktum med inntil tre år, dersom søkeren sannsynliggjør at undersøkelsene ikke kan bli fullført innen fristen på grunn av ekstraordinære forhold som ikke skyldes søkeren.

Har det vært tvist om undersøkelsesretten eller om adgangen til å foreta undersøkelser, kan Direktoratet for mineralforvaltning etter søknad forlenge fristen etter § 22 første ledd første punktum med like lang tid som arbeidene har vært forhindret på grunn av tvisten.

Søknad om forlengelse må være kommet inn til Direktoratet for mineralforvaltning før utløpet av fristene etter § 22.

§ 24 Karantene ved opphør av undersøkelsesrett eller utvinningsrett

Den som tidligere har hatt en undersøkelsesrett med best prioritet, kan ikke få ny undersøkelsesrett i

samme undersøkelsesområde før ett år etter at undersøkelsesretten opphørte.

Den som tidligere har hatt utvinningsrett til forekomst av statens mineraler, kan ikke få ny undersøkelsesrett i samme utvinningsområde før ett år etter at utvinningsretten opphørte.

§ 25 *Undersøkelserapporter, måledata og prøvemateriale*

Departementet kan gi forskrift om undersøkerens plikt til å utarbeide, lagre og sende inn undersøkelsesrapporter, måledata og prøvemateriale.

§ 26 *Overdragelse av undersøkelsesrett*

Undersøkelsesrett kan overdras. Overdragelsen skal godkjennes av Direktoratet for mineralforvaltning. Ved overdragelse gjelder §§ 13 og 27 tilsvarende. Søknad om godkjenning skal sendes Direktoratet for mineralforvaltning uten ugrunnet opphold etter at avtale om overdragelsen er inngått.

Hvis noen erverver mer enn 50 prosent av samtlige eierandeler eller stemmeberettigede eierandeler i et selskap med undersøkelsesrett, og erververen eller annen person eller selskap som nevnt i § 27 første ledd allerede har en undersøkelsesrett i samme eller overlappende område, skal den ene rettigheten enten avhendes eller begjæres slettet.

Direktoratet for mineralforvaltning skal fastsette en frist for avhending eller begjæring om sletting. Oversittes fristen, skal Direktoratet for mineralforvaltning slette en av rettighetene.

§ 27 *Likestilling av personer og selskaper med søker*

Følgende personer eller selskaper skal likestilles med søkeren ved anvendelsen av § 13 andre og tredje ledd og § 24:

- a) ektefelle eller person som søkeren bor sammen med i ekteskapsliknende forhold,
- b) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken av søkeren,
- c) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt i bokstav a,
- d) selskap innen samme konsern som søkeren,
- e) selskap der søkeren selv eller sammen med noen som nevnt i bokstav a til d eier mer enn 50 prosent av samtlige eierandeler eller stemmeberettigede eierandeler, og
- f) person som selv eller sammen med noen som nevnt i bokstav a til e eier mer enn 50 prosent av samtlige eierandeler eller stemmeberettigede eierandeler i søkeren.

Direktoratet for mineralforvaltning kan gjøre unntak fra første ledd ved enkeltvedtak.

Kapittel 5. Utvinningsrett til grunneiers mineraler

§ 28 *Avtale om utvinningsrett*

Den som vil utvinne forekomst av grunneiers mineraler, må inngå avtale med grunneieren. Dersom avtale ikke kommer i stand, kan det søkes om ekspropriasjon, jf. § 37.

Kapittel 6. Utvinningsrett til statens mineraler

§ 29 *Søknad om utvinningsrett*

Undersøker med best prioritet kan søke Direktoratet for mineralforvaltning om utvinningsrett. Utvinningsrett skal gis når søkeren sannsynliggjør at det i undersøkelsesområdet finnes en forekomst av statens mineraler med en slik rikholdighet, størrelse og beskaffenhet at den kan antas å være drivverdig, eller å bli drivverdig innen rimelig tid. Det kan ikke tildeles flere utvinningsretter i samme område.

Dersom søknaden gjelder områder som ikke er dekket av området for undersøkelsesretten, regnes søknaden også som søknad om undersøkelsesrett. Søknaden får prioritet fra den dagen søknaden kom inn til Direktoratet for mineralforvaltning.

Undersøkere med samme prioritet har lik rett til å søke utvinningsrett. Blir utvinningsrett gitt til flere enn én, får de retten i fellesskap, med mindre partene blir enige om en annen ordning. Ved uenighet om utnyttelsen av utvinningsretten, kan hver av dem kreve fellesskapet oppløst. Lov 18. juni 1965 nr. 6 om sameige § 15 gis anvendelse så langt den passer.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen i forbindelse med tildeling av utvinningsrett.

§ 30 *Utvinningsrett i Finnmark*

Bestemmelsene i § 17 gjelder tilsvarende for utvinningsrett i Finnmark.

§ 31 *Utvinningsområdet*

Departementet kan gi forskrift om utvinningsområdet, herunder om form, størrelse og merking.

§ 32 *Utvinningsrettens innhold*

Utvinner kan ta ut og nyttiggjøre seg alle forekomster av statens mineraler i utvinningsområdet. Forekomst av grunneiers mineraler kan tas ut så langt det er nødvendig for å ta ut forekomst av statens mineraler.

Utvinner kan nyttiggjøre seg forekomst av grunneiers mineraler som blir tatt ut i medhold av første ledd. Dette gjelder likevel ikke hvis Direktoratet for mineralforvaltning før driften settes i gang finner at mineralforekomstene åpenbart kan utnyttes selvstendig. Grunneieren eller den som utleder sin rett fra vedkommende, har i slike tilfeller rett til enten

å overta mineralforekomstene mot å betale utvinningen av forekomst av statens mineraler et vederlag, eller å overlate utnyttelsen til utvinningen av forekomst av statens mineraler mot at denne betaler et vederlag. Tvist om vederlagets størrelse avgjøres ved skjønn, jf. § 53.

§ 33 *Opphør av utvinningsrett*

Utvinningsrett opphører når

- a) driftskonsesjon etter § 43 ikke er gitt innen ti år fra den dagen utvinningsretten ble gitt,
- b) uttaket ikke faller inn under lovens krav om driftskonsesjon og det er gått mer enn ti år fra den dagen utvinningsretten ble gitt uten at drift er satt i gang,
- c) forlenget frist etter § 34 er utløpt, eller
- d) ett år er gått siden driftskonsesjonen bortfalt.

Dersom det er søkt om driftskonsesjon etter § 43 eller om forlengelse etter § 34 og søknaden avslås, opphører utvinningsretten tidligst 30 dager etter avslaget. Utvinningen beholder sin rett i den delen av utvinningsområdet som ikke er omfattet av søknaden om driftskonsesjon inntil fristen etter første ledd bokstav a eller en forlenget frist etter § 34 er løpt ut.

§ 34 *Forlengelse av utvinningsrett*

Direktoratet for mineralforvaltning kan forlenge fristen etter § 33 første ledd bokstav a og b med inntil ti år av gangen. Forlengelse av fristen bør normalt gis dersom forekomsten må anses å være en rimelig reserve for søkerens drift. En søknad om forlengelse må være kommet inn til Direktoratet for mineralforvaltning innen fristen i § 33 første ledd bokstav a til c.

§ 35 *Overdragelse av utvinningsrett*

Ved overdragelse av utvinningsrett gjelder § 26 tilsvarende.

§ 36 *Tinglysing*

Utvinningsrett skal tinglyses i grunnboken.

Overdragelse og pantsettelse av utvinningsrett får rettsvern ved tinglysing i grunnboken. Det samme gjelder for andre rettsstiftelser i utvinningsretten dersom ikke annet er bestemt i forskrift i medhold av tredje ledd.

Departementet kan gi forskrift om tinglysing etter første og andre ledd.

Kapittel 7. Ekspropriasjon

§ 37 *Ekspropriasjon av grunneiers mineraler*

Enhver kan søke Direktoratet for mineralforvaltning om tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å undersøke om det finnes forekomst av grunneiers mineraler med en slik rikholdighet, størrelse og beskaffenhet at den kan antas

å være drivverdig, eller å bli drivverdig innen rimelig tid.

Enhver kan søke departementet om tillatelse til ekspropriasjon av

- a) forekomst av grunneiers mineraler,
- b) nødvendig grunn og rettigheter for utvinning, herunder atkomst til forekomsten,
- c) nødvendig grunn og rettigheter til foredling av grunneiers mineraler.

Ved vurderingen av om ekspropriasjon skal innvilges skal det legges vekt på om søker har undersøkt forekomsten.

Det kan settes vilkår for ekspropriasjonstillatelsen.

§ 38 *Ekspropriasjon av grunn og rettigheter for undersøkelse og utvinning av statens mineraler*

Undersøkeren kan søke Direktoratet for mineralforvaltning om tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å kunne foreta undersøkelsen. Dersom det er en undersøker med bedre prioritet i undersøkelsesområdet, skal tillatelse til ekspropriasjon bare gis hvis vedkommende samtykker.

Utvinner av forekomst av statens mineraler kan søke departementet om tillatelse til ekspropriasjon av

- a) nødvendig grunn og rettigheter for utvinning, og
- b) nødvendig grunn og rettigheter til foredling av mineraler.

Det kan settes vilkår for ekspropriasjonstillatelsen.

§ 39 *Erstatning*

Ved ekspropriasjon av rett til å utvinne forekomst av grunneiers mineraler etter § 37 andre ledd bokstav a skal erstatningen fastsettes på grunnlag av markedspris og uavhengig av påregnelighetskravet i lov 6. april 1984 nr. 17 om vederlag ved oreigning av fast eiendom (ekspropriasjonslova) §§ 5 og 6. Erstatningen skal settes til en avgift per utvunnet enhet av mineralet hvis ikke særlige grunner taler mot dette. Det kan fastsettes en minsteavgift som skal betales uavhengig av produksjonens størrelse.

Ved ekspropriasjon etter § 37 første ledd og andre ledd bokstav b og c og § 38 skal det ytes erstatning etter ekspropriasjonslova.

Tilkjente erstatninger fastsettes til årlige beløp. Engangserstatning kan likevel fastsettes dersom særlige grunner foreligger.

Hver av partene kan kreve at erstatningen skal fastsettes ved nytt skjønn når det er gått ti år siden erstatningen ble fastsatt.

Blir driften nedlagt, bortfaller erstatningen fra og med kalenderåret etter nedleggelsen.

§ 40 *Alminnelige ekspropriasjonsregler*

Om ikke annet er bestemt i dette kapittel, gjelder bestemmelsene i lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom (oreigningslova) og ekspropriasjonerstatningslova så langt de passer ved ekspropriasjon etter §§ 37 og 38.

Er det satt vilkår om at retten som eksproprieres skal anvendes på en bestemt måte innen en viss frist, og fristen oversittes, kan den opprinnelige eieren eller rettighetshaveren kreve ekspropriasjonsvedtaket omgjort.

Bestemmelsene i § 17 andre til sjettede ledd gjelder tilsvarende ved behandling av søknader om tillatelse til ekspropriasjon i Finnmark.

Kapittel 8. Drift

§ 41 *Bergfaglig forsvarlig drift*

Drift på mineralforekomster skal skje på en bergfaglig forsvarlig måte.

§ 42 *Meldepliktige uttak*

Ved uttak over 500 m³ masse skal det sendes melding til Direktoratet for mineralforvaltning. Meldingen skal sendes inn minst 30 dager før oppstart av drift.

I særlige tilfeller kan Direktoratet for mineralforvaltning kreve fremlagt driftsplan. Direktoratet for mineralforvaltning kan bestemme at drift ikke kan settes i gang før driftsplanen er godkjent.

§ 43 *Konsesjonspliktige uttak (driftskonsesjon)*

Samlet uttak av mineralforekomster på mer enn 10 000 m³ masse krever driftskonsesjon fra Direktoratet for mineralforvaltning. Ethvert uttak av naturstein krever driftskonsesjon. Prøveuttak etter §§ 12 og 20 krever ikke driftskonsesjon.

Driftskonsesjon kan bare gis til den som har utvinningsrett. Ved vurdering av om driftskonsesjon skal gis, skal det legges vekt på om søker er skikket til å utvinne forekomsten. Det kan settes vilkår i konsesjonen. Driftsområdet skal fastsettes i konsesjonen. Søknaden om driftskonsesjon skal inneholde driftsplan.

Konsesjonen kan tidsbegrenses. Det kan bestemmes at konsesjonen skal revideres etter en nærmere angitt tid. Konsesjonen kan uansett revideres hvert tiende år.

Bestemmelsene i § 17 andre til sjettede ledd gjelder tilsvarende ved behandling av søknader om driftskonsesjon i Finnmark.

Departementet kan gi forskrifter om

- a) driftskonsesjon og unntak fra krav om driftskonsesjon,
- b) krav til faglige kvalifikasjoner hos personell som

forestår drift av mineralforekomster etter denne lov, samt regler om godkjenning av tilsvarende kompetanse for borgere fra EØS-området.

§ 44 *Melding om igangsetting og stans av drift*

For konsesjonspliktige tiltak etter § 43 skal det sendes inn melding til Direktoratet for mineralforvaltning før drift startes, stanses midlertidig eller legges ned.

§ 45 *Bortfall av driftskonsesjon*

En driftskonsesjon bortfaller hvis ikke driften er satt i gang senest fem år etter at den ble gitt. Det samme gjelder hvis driften blir innstilt i mer enn ett år. Direktoratet for mineralforvaltning kan forlenge fristen etter første og andre punktum. Fristen etter andre punktum kan forlenges med inntil tre år av gangen. Det kan settes vilkår for forlengelsen.

Driftskonsesjon faller også bort dersom

- a) utvinningsretten slettes,
- b) avtalen om rett til å utnytte forekomst av grunneiers mineraler opphører, eller
- c) skjønn ikke er krevd innen ett år etter at ekspropriasjonstillatelse er gitt etter § 37 andre ledd bokstav a.

§ 46 *Opplysninger om drift*

Departementet kan gi forskrift om plikt til å sende inn driftsrapport til Direktoratet for mineralforvaltning og om rapportens innhold.

Kapittel 9. Generelle bestemmelser

§ 47 *Områder unntatt fra leting og undersøkelse*

Det kan ikke letes og undersøkes i områder som omfattes av lov xx. xxxx 2009 nr. xx om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven).

Leter og undersøker må ikke uten samtykke fra grunneieren, brukeren av grunnen og vedkommende myndighet lete eller undersøke i:

- a) innmark,
- b) industriområder, herunder massetak, brudd eller gruve i drift,
- c) område som ligger mindre enn 100 meter fra bygning brukt til permanent eller midlertidig bolig, herunder hytte,
- d) område for anlegg for allmenntilgjengelige formål og steder som ligger mindre enn 20 meter fra slike anlegg,
- e) område som hører til militært anlegg eller øvingsområde,
- f) nedlagte gruveområder, herunder bergvelter og avgangsdeponier.

Departementet kan i forskrift fastsette at andre ledd skal gjelde tilsvarende for andre områder enn de som er nevnt i andre ledd.

Direktoratet for mineralforvaltning kan etter søknad bestemme at forekomst av statens mineraler kan undersøkes i områder som nevnt i andre ledd dersom fordelene ved undersøkelsene er større enn den skade og ulempe det vil påføre grunneieren og brukeren av grunnen.

§ 48 Varsomhetsplikt

Arbeider etter denne lov skal utføres med varsomhet slik at skadene ikke blir større enn nødvendig, og slik at arbeidene ikke fører til unødvendig forurensning eller unødvendig skade på miljøet.

§ 49 Sikringsplikt

Undersøker, utvinner og driver av mineralforekomster skal iverksette og vedlikeholde sikringstiltak for hele området slik at arbeidene ikke medfører fare for mennesker, husdyr eller tamrein. Utvinner og driver har tilsvarende sikringsplikt for gruveåpninger, tipper og utlagte masser utenfor rettighetsområdet med tilknytning til området.

Utvinnings og drivers sikringsplikt etter første ledd gjelder også for tidligere arbeider som er foretatt av andre.

Området skal være varig sikret når arbeidene avsluttes.

Departementet kan gi forskrift om hvordan åpninger i grunnen og andre inngrep i terrenget skal sikres og om vedlikeholdet av sikringstiltakene.

§ 50 Oppryddingsplikt

Undersøker, utvinner og driver av mineralforekomster skal sørge for forsvarlig opprydding av området mens arbeidene pågår og etter at disse er avsluttet. Direktoratet for mineralforvaltning kan fastsette en frist for når oppryddingen skal være avsluttet.

§ 51 Dekning av kostnader ved opprydding og sikring

Direktoratet for mineralforvaltning kan pålegge den som vil foreta eller har satt i gang undersøkelser, herunder prøveuttak, eller drift på mineralforekomster, å stille økonomisk sikkerhet for gjennomføring av sikringstiltak etter § 49 og oppryddingstiltak etter § 50.

Departementet kan gi forskrift om krav til sikkerhetsstillelsen.

§ 52 Erstatningsplikt

Leteren plikter uten hensyn til skyld å erstatte skade som arbeidene påfører grunnen, bygninger eller anlegg. Første punktum gjelder tilsvarende for den ulempe som påføres grunneieren eller brukeren av grunnen.

For undersøker av forekomst av statens mineraler gjelder første ledd tilsvarende. Det samme gjelder for undersøker av forekomst av grunneiers mineraler, dersom ikke erstatningsansvaret er regulert i avtale med grunneier.

Tvist om krav om erstatning avgjøres ved skjønn, jf. § 53.

§ 53 Skjønn

Skjønn etter §§ 21, 32, 52 og 57 skal holdes som rettslig skjønn.

Nødvendige utgifter som etter lovverket er forbundet med et skjønn etter §§ 21, 32, 52 og 57 dekkes av leteren, undersøkeren og utvinneren. Ved over-skjønn gjelder likevel lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker § 54 a.

Skjønnsretten kan foreta de granskinger av eiendommen som skjønnsretten finner nødvendig. Volder granskingen tap eller ulempe, fastsettes erstatningen for dette under skjønnet.

§ 54 Krav til søknader og bruk av elektronisk kommunikasjon

Departementet kan gi forskrift om

- hvilke opplysninger søknader skal inneholde, om bruk av bestemte søknadsskjemaer og om søkerens plikt til å gi tilleggsopplysninger, og
- bruk av elektronisk kommunikasjon.

Kapittel 10. Gebyrer og avgifter

§ 55 Behandlings- og tilsynsgebyr

Departementet kan gi forskrift om gebyrer for behandling av søknader og for tilsyn etter denne lov.

§ 56 Årsavgift til staten

Undersøker og utvinner av forekomst av statens mineraler skal betale en årlig avgift til staten for undersøkelsesrett og utvinningsrett. Avgiftenes størrelse fastsettes i forskrift etter tredje ledd.

Avgiftene skal betales forskuddsvis til Direktoratet for mineralforvaltning innen 15. januar. Bli avgiftene ikke betalt innen fristen, skal en tilleggsavgift på 50 prosent betales innen 30. april samme år. Direktoratet for mineralforvaltning kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra dette. Rettigheten faller bort dersom tilleggsavgiften ikke blir betalt innen fristen.

Departementet kan gi forskrift om størrelsen på årsavgift etter første ledd og om betalingen av disse.

Departementet kan gi forskrift om at den som utvinner forekomst av statens mineraler skal betale en årlig avgift til staten.

§ 57 Årsavgift til grunneieren

Utvinner av forekomst av statens mineraler skal betale grunneieren en årlig avgift på 0,5 prosent av

omsetningsverdien av det som utvinnes. Avgiften for det enkelte år forfaller til betaling 31. mars året etter.

Er det flere grunneiere i utvinningsområdet, fordeles avgiften mellom dem i forhold til det areal hver av dem eier i utvinningsområdet.

Twist om beregningen eller fordelingen av avgiften avgjøres ved skjønn, jf. § 53.

Departementet kan gi forskrift om beregningen av årsavgiften og om plikt til å føre protokoll for beregningen.

§ 58 *Forhøyet grunneieravgift i Finnmark*

For utvinning av statens mineraler på Finnmarkseiendommens grunn kan departementet ved forskrift fastsette en høyere årsavgift til grunneier enn angitt i § 57 første ledd første punktum.

Kapittel 11. Tilsyn

§ 59 *Tilsyn*

Direktoratet for mineralforvaltning skal føre tilsyn med at

- undersøkelse, herunder prøveuttak, og drift foregår på en bergfaglig forsvarlig måte i samsvar med lovens krav,
- vilkår, godkjent driftsplan og pålegg gitt i eller i medhold av denne lov overholdes,
- sikrings- og oppryddingsplikten etterleves, og
- arbeider ikke fører til unødvendig forurensning eller unødvendig skade på miljøet.

§ 60 *Undersøkelser og rett til opplysninger ved tilsyn*

Direktoratet for mineralforvaltning skal ved tilsyn ha uhindret tilgang til områder og anlegg og kunne foreta nødvendige undersøkelser av slike områder og anlegg.

Tiltakshaver plikter etter pålegg å legge frem for Direktoratet for mineralforvaltning opplysninger, dokumenter eller annet materiale av betydning for tilsynet. Når særlige grunner tilsier det, kan slike opplysninger etter pålegg kreves av andre.

Utgiftene til tilsyn kan kreves dekket av den som tilsynet retter seg mot.

§ 61 *Internkontroll*

Departementet kan gi forskrift om internkontroll og internkontrollsystemer for å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av loven overholdes.

Kapittel 12. Forvaltningstiltak og administrative sanksjoner

§ 62 *Pålegg*

Direktoratet for mineralforvaltning kan gi pålegg om å rette eller stanse forhold som er i strid med be-

stemmelser eller vedtak gitt i eller i medhold av loven. I pålegget skal det settes en frist for oppfyllelse.

§ 63 *Umiddelbar iverksetting ved Direktoratet for mineralforvaltning*

Hvis den ansvarlige ikke etterkommer pålegg om tiltak gitt i eller i medhold av loven, kan Direktoratet for mineralforvaltning sørge for å iverksette tiltaket.

Tiltak kan iverksettes uten forutgående pålegg dersom det er nødvendig for å avverge overhengende fare, eller dersom det etter omstendighetene vil være urimelig byrdefullt å finne frem til den ansvarlige.

Utgiftene til iverksettingen kan kreves dekket av den ansvarlige. Krav om utgiftsdekning er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 64 *Midlertidig stans av virksomhet*

Hvis den ansvarlige ikke etterkommer pålegg om tiltak gitt i eller i medhold av loven, kan Direktoratet for mineralforvaltning kreve midlertidig stans av virksomheten.

Direktoratet for mineralforvaltning kan iverksette midlertidig stans av virksomheten uten forutgående pålegg dersom dette er nødvendig for å avverge overhengende fare.

Utgiftene til å stanse virksomheten kan kreves dekket av den ansvarlige. Krav om utgiftsdekning er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 65 *Endring og tilbakekall av tillatelse mv.*

Departementet og Direktoratet for mineralforvaltning kan oppheve eller endre vilkårene i tillatelse etter loven eller forskrift i medhold av loven, eller sette nye vilkår, og om nødvendig trekke tillatelsen tilbake dersom

- det foreligger grov eller gjentatt overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven,
- innhaveren av tillatelsen ikke etterkommer pålegg etter § 62,
- tillatelsen er gitt på grunnlag av uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning,
- vesentlige forutsetninger som lå til grunn for å gi tillatelsen er bortfalt, eller
- det for øvrig følger av ellers gjeldende omgjøringsregler.

Endring og tilbakekall av tillatelse etter første ledd kan gjøres tidsbegrenset. Tidsbegrenset endring og tilbakekall kan gjøres betinget av at bestemte forhold utbedres eller endres.

Ved avgjørelser etter paragrafen her skal det tas hensyn til det økonomiske tapet og de ulempene som det må påregnes at en endring eller et tilbakekall vil påføre innehaveren av tillatelsen, og de fordelene og

ulempene som endringen eller tilbakekallet for øvrig vil medføre.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om endring og tilbakekall av tillatelser.

§ 66 *Tvangsmulkt*

For å sikre at bestemmelsene i loven eller vedtak i medhold av loven blir gjennomført, kan Direktoratet for mineralforvaltning treffe vedtak om tvangsmulkt som tilfaller statskassen.

Tvangsmulkten kan fastsettes når overtredelse av loven eller vedtak i medhold av loven er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter fristen for retting av forholdet. Dersom særlige grunner tilsier det, kan tvangsmulkt fastsettes på forhånd, og løper da fra en eventuell overtredelse tar til. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forholdet varer, eller at den forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt løper likevel ikke dersom manglende etterlevelse skyldes forhold utenfor den ansvarliges kontroll. Tvangsmulkt kan fastsettes som løpende mulkt eller engangsmulkt.

Tvangsmulkt ilegges den ansvarlige for overtredelsen. Er overtredelsen skjedd på vegne av et selskap eller en annen sammenslutning, skal tvangsmulkten som hovedregel ilegges dette. Er tvangsmulkt ilagt et selskap som inngår i et konsern, kan påløpt tvangsmulkt også inndrives hos morselskap. Er flere ansvarlige etter vedtak om tvangsmulkt, hefter de solidarisk for betaling av tvangsmulkten.

Pålegg om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Direktoratet for mineralforvaltning kan i særlige tilfeller redusere eller frafalle påløpt tvangsmulkt.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om tvangsmulkt, herunder om tvangsmulkstens størrelse og varighet, fastsettelse av tvangsmulkt og frafall av påløpt tvangsmulkt.

§ 67 *Overtredelsesgebyr*

Direktoratet for mineralforvaltning kan pålegge den som har overtrådt bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, å betale et pengebeløp til statskassen (overtredelsesgebyr). Fysiske personer kan bare ilegges overtredelsesgebyr for forsettlig eller uaktsomme overtredelser. Et foretak kan ikke ilegges overtredelsesgebyr dersom overtredelsen skyldes forhold utenfor foretakets kontroll.

Ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved utmålingen skal det blant annet legges vekt på hvor alvorlig overtredelsen er og graden av skyld.

Vedtaket om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om overtredelsesgebyr, herunder om vilkår for å ilegge overtredelsesgebyr, om størrelsen på

overtredelsesgebyret, om rente og tilleggsgebyr dersom overtredelsesgebyret ikke blir betalt ved forfall og om frafall av ilagt overtredelsesgebyr.

Kapittel 13. Ikrafttredeles- og overgangsbestemmelser

§ 68 *Ikrafttredelse*

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

§ 69 *Overgangsbestemmelser*

1. Søknader etter lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk (bergverksloven), lov 3. juli 1914 nr. 5 om erverv av kalkstensforekomster (kalkstensloven), lov 17. juni 1949 nr. 3 om erverv av kvartsforekomster (kvartsloven), lov 21. mars 1952 nr. 1 om avståing av grunn m.v. til drift av ikke mutbare mineralske forekomster (mineralavståingsloven), lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. og lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. (industrikonsesjonsloven) kapittel II, jf. kapittel V, som er innkommet til rette instans før lovens ikrafttreden, behandles etter nevnte regelverk.
2. Mutingsbrev etter bergverksloven kapittel 3 gir fra lovens ikrafttreden samme rett som undersøkelsesrett etter denne lov og med samme prioritet som mutingsbrevet hadde etter bergverksloven § 16. Fristen i § 22 første ledd regnes fra utstedelsen av mutingsbrevet.
3. Utmål etter bergverksloven kapittel 4 gir fra lovens ikrafttreden samme rett som utvinningsrett etter denne lov. Fristen i § 33 første ledd bokstav a løper fra utstedelsen av utmålet. Bestemmelsene i § 45 første ledd gjelder fra lovens ikrafttreden med mindre annet følger av konsesjonsvilkår gitt før dette tidspunktet.
4. Bestemmelsen i § 20 er ikke til hinder for at den som ved lovens ikrafttreden har igangsatt prøve-drift med hjemmel i industrikonsesjonsloven, fortsetter slik virksomhet i inntil ett år etter lovens ikrafttreden.
5. Igangværende drift med konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 13, ervervskonsesjon etter kalkstensloven, kvartsloven og konsesjonsloven kan fortsette driften uten hinder av § 43 på de vilkår som gjelder etter konsesjonen. Konsesjonsvilkår som strider mot denne lovens øvrige regler med unntak av § 45 første ledd, skal likevel vike. Direktoratet for mineralforvaltning kan etter søknad endre vilkårene i konsesjonen. Direktoratet for mineralforvaltning kan dersom særlige grunner tilsier det, likevel kreve at tiltakshaver søker driftskonsesjon etter § 43.

6. Ved lovens ikrafttredelse skal drivere på mineralressurser som ikke faller inn under nr. 5 sende melding og driftsplan til Direktoratet for mineralforvaltning. Igangværende drift på mineralressurser som ikke faller inn under nr. 5 skal innen fem år fra lovens ikrafttredelse oppfylle kravene i § 43. Direktoratet for mineralforvaltning kan i det enkelte tilfelle fravike denne tidsfristen.
7. Igangværende virksomheter omfattes av § 51 fem år fra lovens ikrafttreden.
8. For igangværende drift på forekomst av statens mineraler kan departementet fastsette en gradvis opptrapping av årlig avgift til grunneier de fem første årene etter lovens ikrafttredelse.

§ 70 Endringer i andre lover

Når loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 3. juli 1914 nr. 5 om erverv av kalkstensforekomster oppheves.
2. Lov 17. juni 1949 nr. 3 om erverv av kvartsforekomster oppheves.
3. Lov 21. mars 1952 nr. 1 om avståing av grunn m.v. til drift av ikke mutbare mineralske forekomster oppheves.
4. Lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk oppheves.
5. Lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. endres slik:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om erverv av vannfall m.v.

§ 11, § 12, § 13, § 17, § 18, § 28, § 40 og § 41a oppheves.

Berit Brørby
president

§ 29 skal lyde:

Avtale som måtte komme i strid med bestemmelse i § 36, kan bare forlanges fullbyrdet såfremt konsesjon til ervervet blir meddelt.

Håndgivelse eller annen rettshandel, hvorved noen betinger seg rett til å erverve eiendomsrett eller annen rettighet til vannfall, taper sin gyldighet etter 5 års forløp. Er den tinglyst, skal den ved fristens utløp utslettes av grunnboken.

6. Lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom endres slik:

§ 30 nr. 8 og nr. 17 oppheves.

Ny § 30 nr. 32 skal lyde:

Lov xx. xxxx 2009 nr. xx om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven)

7. Lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. endres slik:

§ 2 andre ledd skal lyde:

Loven omfatter ikke erverv

1. *som er konsesjonspliktige etter lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall mv. kapittel I,*
2. *som er konsesjonspliktige etter lov 29. juni 1990 nr. 50 kapittel 3 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m.,*
3. *som har sitt grunnlag i ekspropriasjonstillatelse etter lov xx. xxxx 2009 nr. xx om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) § 37 andre ledd og § 38 andre ledd,*
4. *som er nødvendig for drift på mineralsk forekomst når erververen sender søknad om driftskonsesjon etter lov xx. xxxx 2009 nr. xx om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) § 43 og driftskonsesjon innvilges.*

Asmund Kristoffersen
sekretær

